

KJAK

Puristiskar metodur

Eitt ólýðið og loyniligt málráð

Dan Reinert Petersen

Vit vóru mong, ið fegnaðust, tá mentamálaráðharrin setti nýtt málráð við 11 limum. Hetta var eitt stórt ráð, sum skuldi umboða flest møguligar málfataniir. Feløg og stovnar innstillaðu, og landsstýrið settið ráðið. Sjáldsama lítið hoyrdist frá ráðnum og tá spurt varð um arbeiðið, fingtu vit at vita, at formaðurin (Z)akaris Svabo Samuelson hevði álagt ráðnum tagnarskyldu. Seinni hevur víst seg, at ráðið ikki er umfatað av nakrari lóg ella reglu um tøg. Hví kravdi formaðurin tagnarskyldu av ráðnum? Hvat toldi ikki dagsins ljós? Limirnir umboða ikki seg sjálvar, men tey respektivu feløg og stovnar, sum hava innstillað teir. Tað er bara lusk, sum ikki toliir dagsins ljós.

Við almennum innliti og tí sum seinni er komið fram frá fyrsta fundi í Málráðnum, hoyra vit, at Bjørn Kallsø bað tey virka fyri, at føroyingurin

kendi seg aftur í málinum. Tað skuldi verið sjálvsagt, at vit kenna okkum aftur í móðurmálinum, men tíverri verður tað fremmandagjørt av nøkrum fáum stavarum og bendarum, sum hava tik-ið sær definítiónsrættin til føroyskt. Tí vóru hesi boð alneyðug. Men ivasamt er um Málráðið aktar, tí hann bað tey eisini virka fyri, at tað latínska abc-ið kundi lóggildast. Hesi boð lurtuði meirlutin ikki eftir og barslaði við einum amputeraðum alfabeti, sum bara kann brúkast til nationalt pynt.

Atlas

Í hesum døgum leggur NÁM seinastu hond á eitt vísindaligt verk, eitt verð-insatlas. Tað undarliga við hesum arbeiði er, at eingi viðkomandi fakfólk sita í redaktiúnini. Tað nærmasta, fakfólk eru komin útgávuni, er, at einir 12-14 studenta-skúlaálararar hava mótmælt konseptinum, atlasíð verður gjørt eftir. Men hvat leggja bendarar og stavarar í slíkt? Hvat skal NÁM við fakfólki, tá tað hevur Birgir Kruse? Hesin ritstjórin hevur í sínum órannsakiliga vís-dómi granskað seg fram til, at summi sernøvn hava størri tign enn onnur og tí skulu stavast við ávísu bókstavum, meðan onnur sernøvn hava minni tign og tí kunnu stavast við øðrum stavum. Av sonnum nýbrot í málfrøðini.

Ráðstevna

Í august 2011 var ein ráðstevna í Norðurlandahúsinum undir heitinum “Mindst 4 sprog til alle” við fyrilestrahaldarum úr øllum Norðurlondum. Rolf Guttesen var ein av røð-arunum. Hann umrøddi júst hesa fremmandagerð serliga í lærubókum í matematik, biologi og geografi. Hann vísti á tað kuriosum, at statsnøvn ikki máttu stavast við bókstavunum C,W,Q,Z og X, meðan onnur staðanøvn kundu stavast við øllum bókstavum. Hetta undirbygdi hann við powerpoint við kortum og teksti við og utan forbodnar bókstavir.

Birgir Kruse sum ketta upp úr høvdatrog

Tá Rolf var liðugur, reisti ein maður seg, presenteraði seg sum Birgir Kruse frá NÁM, tí almenna bókaforlagnum, dró eitt pappír upp úr lumm-anum og byrjaði at lesa ein enskan tekst, har hann í hesum akademiska forum niðurgjórði Rolf Guttesen og hansara fakliga førleika. M.a segði hann í føroyskar týðing: “Í framløguni stað-festir Hr. Guttesen, at teir 5 bókstavirnir C,W,Q,Z og X eru útiðstir úr hesi bók”. Hann hugleiðir eitt sindur um skúlaatlasið frá 93 og heldur so fram: “Men í in-deksinum finnur man 62 geografisk fyrirbrigdir undir bókstavinum C, og tú kanst halda fram undir hvørjum av teim 5 bókstavunum, sum Hr.

Guttesen segði vóru tabu í føroyskum læríbókum”. Birgir heldur so fram: “Fyriskiparar, Akademisk komité og Hr. Sessiónsformaður, eg biði tykkum um at fordøma framløguna hjá Hr. Guttesen sum verandi ikki-vísindaliga og ikki byggir á fakta, men á leysasøgur og reinar lygnir, tiknar upp aftur ár eftir ár og nú lagdar fram á hesum staði”. Síðan filosoferar hesin ritstjóri um, at ein lygn verður ikki sannleiki, hvussu ofta hon verður upp-afturtikin. “Hr. Formaður, her er bókin við indeksinum, sum prógvar, at eingin bók-stavur er lagdur burtur ímillum í hesi publikatiún, og sum prógvar, at Hr. Guttesen sigur ósatt í sínum alt annað enn vísindaliga arbeiði um fremmandagjørd mál mill-um okkum, sum liva her í Føroyum...”.

Rolf Guttesen verður lagdur undir at lúgva og vera óvísindaligur, men tann einasti, sum lýgur, er Birgir Kruse. Hann skapar nøkur følsk úttalilsir, leggur tey í munnin á Rolfi og anngrípur so hesi fiktivu úttalilsir. Av sonnum ein niðurgerð av einum kompetentum fak-manni. Og hví ger hann tað? Ger hann tað egna vegna, ella er hann sendur av ar-beiðsgevara sínum, sum er NÁM? Álvaratos, hvønn áhuga hava Birgir Kruse ella NÁM í at miskreditera ein fakmann sum Rolf Guttesen millum kollegar. Eg meini

so við, Rolf er fyrrverandi universitetslektari, nú eftir-løntur, tað eru ikki so nógvir føroyingar, sum hava rokkið so høgt upp á undirvísingar-stigan; kanska kunnu teir teljast á einari hond.

Rolf reinsaður

Rolf Guttesen er fulkomiliga reinsaður av Den Akadem-iske Komite, sum m.a. sigur “Foredraget med eksempler vist i powerpoint var nuan-ceret og foreholdt sig sagligt kritisk til emnet. Kritikken derimod (tann hjá Birg-iri) forudsætter en skæv-vridning af foredraget, som blev imødegået både i selve oplægget og svar på tiltale fra Guttesen. Rolf Guttesens foredrag ligger på hjemme-siden og forbliver der som er accept af samme foredrag”. Undirgravingin hjá Birgiri rakti hann sum ein bumme-rang (afturvendandi træpetti á fø). Spurningurin er so, um vit eftir hetta kunnu hava álit á tí undirvísingartilfari, hesin ritstjórin leggur navn til.

Fótonglar

Fyri hvørt útlendskt sernavn, fólkanavn ella geografiskt navn, NÁM “føroyskar”, so tað ikki kann googlast, legg-ur forlagið fótonglar fyri ungdómin. Prøvið og googlið KILI og tit fáa Kilimanjaro, sum er hægsta fjall í Afrika og ikki ein statur í Suður-amerika, ella tit verða víst til Lords of the Rings(!) Googlið

so Kolumbus, og tit fáa eina bussrutu í Rogalandi ella eina dýnufabrikk í Týskland.

PISA

Fyri triðju ferð eru okkara skúlanæmingar eyðmýktir í PISA. Nýggjársaftan trein ein kvinna fram á sjón-varpsskermin og segði, at PISA-kanningin vísti, at okkara børn vóru rímiliga góðir lesarar, men tað knípti alvorliga við at skilja tað lisna. Tv.s., tey skiltu ikki tekstin í uppgávuunum. Kvinnan mælti til at geva børnum 5 ókeyppis bøkur um árið. Hetta svarar til, at ein persónur er blivin sjúkur av ávísu medisini, og læknin ordinerar 5 fløskur av hesum sama vána medisini í vón um, at patienturin verður immunur fyri tí, í staðin fyri at geva honum okkurt annað og betri slag.

Hvussu virkar Tryggingarfelag Føroyar?

Jonhard Eliassen

FINN 5 ANDSØGNIR ella fleiri

Ger tína niðurstøðu út frá

fylgjandi:

1. TF-samtakið er ogn hjá kundanum.
2. Tað er kundin í FØROY-UM, sum hevur týðning fyri felagið.
3. Visión, missión hjá felag-num er í stuttum: TRYGD og VØKSTUR í Føroyum.
4. Roknskapir fyri TF-hold-ing vísa, at eginognin seinastu 10 árin er økt við umleið 1.000 mió kr.
5. Kundin eigur at fegnast um hesa stóru øking í eginognini. Eginognin er nú umleið 2.300 mió kr.
6. Tú, sum eigur part av

- eginognini, kann selja tín ognarpart ella lata børnum tínum hann í arv.
7. Kundin skal upplýsa um sín TF-ognarpart í skattauppgerðini til TAKS.
8. Eginpeningurin øktist øll seinastu 10 árin, und-antikið í 2008, tá ið hann minkaði við 380 mió kr.
9. Tapini í 2008 stóðust m.a. av beinleiðis iløgum (corporate finance-virk-semi) uttanlands, eitt nú av iløguni í Grøn-landsbankanum.

10. Onnur munandi tap av corporate finance-virk-semi uttanlands hava eisini ávirkað eginpen-ingin, m.a. iløga hand-an hav umvegis dul-nevndan føroyskan fyriskipara.
11. TF royndi fyri fáum árum síðani - eins og EIK og BankNordik - at keypa útlenska figgj-arfyritøku. Hetta hevði kundin bønað og biðið leiðsluna í TF um at fremja í verki, tí við hesum kundi TF vísa kundum sínum, hvussu

- nógv felagið gagnaði kundanum í føroyska samfelagnum.
12. TF fylgir altjóða 'good governance practices'. Tí eru í fleiri førum somu persónar settir í stjórn og nevnd hjá ymsum feløgum undir samtakinum, sum takast við banka-, tryggingar- og corporate finance-virk-semi. Hetta, tí at hesir persónar við nógvum kasjettum á knokkinum tryggja 'synergi' millum feløgini í samtakinum.
13. TF grundar sítt virksemi

- á 'COOP-' ella 'andeils-tankan'. Við hesum er TF ein ikki-profitt-søkjandi fyritøka. TF leggur seg tí eftir IKKI í tryggingar- og bankavirksemi sínum at fáa eykavinning burturúr duopol-líknandi støðu síni.
14. TF keypti fyri kortum 70% av EIK fyri hund-radtals-milliónir krónur. Hetta hevði felagið ráð til, hóast tað ikki hevði misnýtt monopol-støðu sína á føroyska trygg-ingarmarknaðinum í áratíggju.